

УДК 330.3: 303.4

DOI: 10.31891/2307-5740-2018-262-5(1)-207-210

ГРИПИНСЬКА Н. В.,
ЗЛОТАРЕНЧУК О. І.,
ОСТРОВСЬКИЙ Д. О.
Хмельницький національний університет

ПРОГНОЗУВАННЯ ОБСЯГІВ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті досліджено сучасні тенденції руху іноземних інвестицій в Хмельницькій області. Проаналізовано динаміку надходжень прямих іноземних інвестицій в економіку Хмельницької області протягом 2012-2017 рр. Розроблено економетричну модель, на основі якої здійснено прогноз надходження іноземних інвестицій.

Ключові слова: прями іноземні інвестиції, економетрична модель, прогноз.

GRYPYNSKA N.,
ZLOTARENCHUK O.,
OSTROVSKY D.
Khmelnytskyi National University

FORECASTING THE RATES OF INVESTIGATION OF FOREIGN INVESTMENTS IN THE ECONOMY OF KHMELNYTSK REGION

In the article modern tendencies of foreign investments movement in Khmelnytskyi region are investigated. The dynamics of revenues of direct foreign investments into the economy of Khmelnytskyi region is analyzed. The deterioration of the investment climate in the country due to political instability, military aggression in the east of our country, and the economic weakness of the country as a whole has caused a declining dynamics in attracting foreign investment from 2014 to 2017. In view of the need to solve numerous problems in the development of economic activity of economic entities of the Khmelnytskyi Oblast, it is necessary to intensify investment processes and direct investment in modernization, on innovative projects, including through more active involvement of foreign investments. In view of the lack of investment resources that are highly needed by economic entities for technical and technological modernization and solving the problems of a high level of energy intensity in the context of the search for sources of funding, it is worth paying attention to alternative sources of financing. According to the actual data on the state of inflow of foreign investments into the economy of Khmelnytskyi region a regression model is constructed. On the basis of the constructed model, the predicted value of the investment inflow in 2018 is calculated. This model can be used to calculate the forecast for further periods. The economy of the Khmelnytskyi Oblast needs a long-term relationship with a strategic investor. A significant number of enterprises of different ownership patterns are interested in obtaining direct investments, they are looking for cooperation for attracting new technologies and experienced managers to improve the efficiency of economic activity.

Key words: direct foreign investments, econometric model, forecast.

Постановка проблеми. В даний час у залученні іноземних інвестицій зацікавлені як країни, що розвиваються, так і розвинені. Практично жодна країна світу не в змозі ефективно розвиватися без іноземних інвестицій.

Іноземні інвестиції відіграють важливу роль в розвитку регіональної економіки. Це є своєрідною «перепусткою» на світові ринки товарів та капіталів, дозволяючи при цьому компенсувати дефіцит національних грошових коштів. Залучення коштів іноземних інвесторів сприяє активізації інвестиційно-інноваційної діяльності, впровадженню нових технологій, використанню передового зарубіжного досвіду, розвитку малого і середнього бізнесу, зростанню інвестиційного потенціалу територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інвестиційна діяльність є об'єктом досліджень багатьох учених. Теоретичні, методичні та прикладні аспекти інвестиційної діяльності висвітлені в наукових працях таких провідних учених, як В. Геєця, П. Гайдуцького, М. Дихи, Я. Жаліло, А. Музиченка, А. Пересади та інших. В дослідженнях науковців проаналізовано стан та перспективи залучення іноземних інвестицій в економіку України, фактори, які впливають на економічні процеси на макrorівні, шляхи поліпшення інвестиційно-підприємницького клімату. На жаль, інвестиційно-підприємницький клімат в Україні є несприятливим, а рівень залучення іноземних інвестицій є низьким, в т. ч. і в регіональному вимірі.

Зважаючи на важливість інвестицій у соціально-економічному розвитку регіону, дослідження надходжень прямих іноземних інвестицій (надалі ПІІ) у Хмельницьку область, визначення основних тенденцій та проблем у цій сфері є актуальним, що і обумовлює мету статті.

Основний виклад матеріалу. Інвестиційна діяльність в регіоні формується під впливом багатьох факторів. Це, насамперед, рівень економічного розвитку регіону; демографічний; щільність транспортних мереж та розвиток комунікацій; інвестиційна інфраструктура, місцеві податки та ефективність інвестицій; соціальна інфраструктура; ризики; науково-технічний потенціал.

Іноземні інвестори звертають увагу і на такі чинники: динаміка розвитку економіки та її окремих галузей; перспективи подальшого стабільного розвитку; рівень кваліфікації інженерно-технічних кадрів, менеджерів, вартість робочої сили; перспективи експансії в майбутньому на інші ринки.

Економіка Хмельницької області потребує довготривалих відносин з стратегічним інвестором. Значна кількість підприємств різних форм власності зацікавлені в отриманні прямих інвестицій, шукають співробітництва для залучення нових технологій та досвідчених менеджерів для підвищення ефективності господарської діяльності.

Хмельницька область належить до привабливих регіонів України щодо інвестування завдяки поєднанню економічного потенціалу та вигідного географічного розташування, проте, наявний потенціал використовується не в повну міру.

За даними Головного управління статистики Хмельницької області, починаючи з 2012 р. до 2014 р. в області спостерігається позитивна динаміка зростання обсягів інвестицій в основний капітал. З 2015 р. до 2017 р. загальний рівень інвестиційних вливань суттєво впав (з 189,1 до 158,2 млн дол.). Однією з причин цього стала нестабільна суспільно-політична ситуація в країні, а також проведення АТО на сході нашої держави. Але, не зважаючи на гальмівні фактори, варто зазначити, що до кінця 2017 р. сума інвестицій в економіку Хмельницької області зросла до 172,0 млн дол., що на 13,8 млн дол. більше, ніж на початку року [6]. Динаміка прямих іноземних інвестицій в Хмельницьку область представлена на рис. 1.

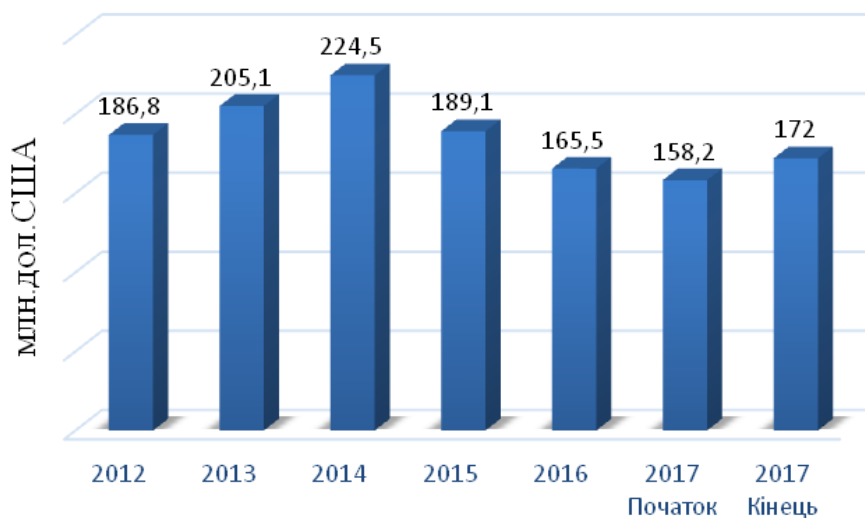

Рис. 1. Обсяги прямих іноземних інвестицій, [6]

Для виявлення тенденції надходження прямих іноземних інвестицій в Хмельницьку область побудовано модель тренду. Для побудови економетричної моделі використано статистичну інформацію за 2013–2017 рр.

На рис. 2 наведено квадратичну апроксимацію надходжень іноземних інвестицій в Хмельницьку область.

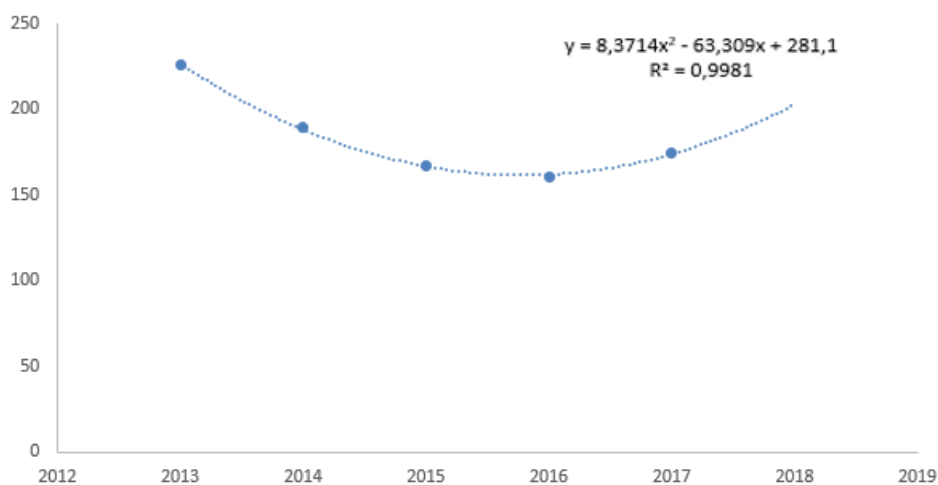

Рис. 2. Квадратична модель тренду надходження іноземних інвестицій за 2013–2017 рр.

Значення коефіцієнта детермінації $R^2 = 0,9981$ близьке до 1, що свідчить про високий ступінь достовірності моделі. Тому є доцільним використати дану модель для прогнозування на 2018 р. Відповідно до побудованої моделі маємо, що обсяг інвестицій в Хмельницьку область з країн світу протягом 2018 р. складе $\hat{Y}_{2018} = 202,62$ млн дол. США.

Обсяги залученого капіталу за видами економічної діяльності наведені на рис. 3.

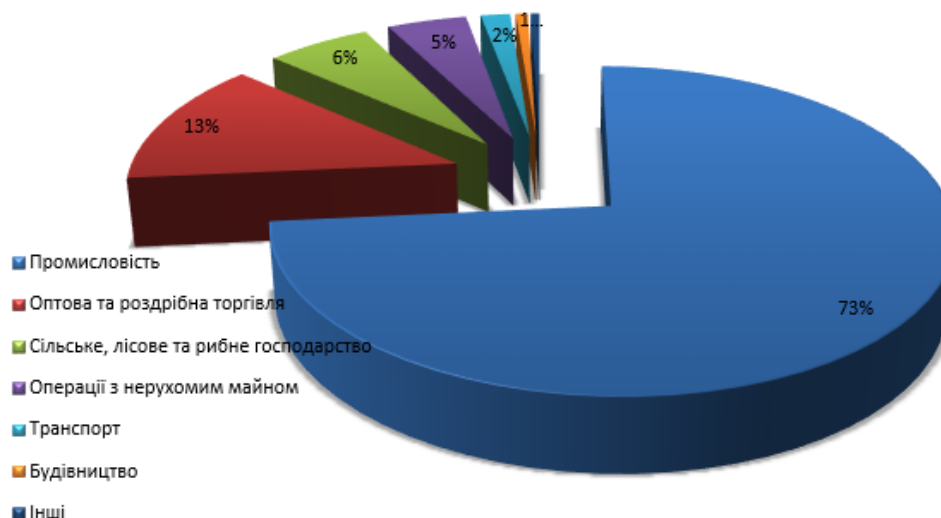

Рис. 3. Обсяги залученого капіталу в економіку Хмельницької області за видами економічної діяльності, [6]

Аналізуючи галузевий розподіл інвестицій, слід відмітити, що найбільша увага іноземних інвесторів привернута до промислових підприємств Хмельницької області, які здійснюють свою діяльність у сфері машинобудування, хімічної, легкої, харчової, деревообробної промисловості. На підприємствах промисловості зосереджено 127374,4 тис. дол. (74,1% загального обсягу прямих інвестицій в області), у т. ч. переробної промисловості – 558,3 тис. дол. Сільське господарство по обсягу фінансування у структурі займає третє місце з показником 9,9%, що є недостатнім, враховуючи аграрний напрямок діяльності регіону. На підприємствах з оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів акумульовано 21908,01 тис. дол. (або 12,7% загального обсягу прямих інвестицій), сільського, лісового та рибного господарства – 10160,1 тис. дол. (5,9%), в організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном, – 8229,6 тис. дол. (4,8%) [6].

Протягом 2017 р. приріст прямих іноземних інвестицій спостерігався по містах і районах Хмельницької області. Найпривабливішим для іноземних інвесторів були Кам'янець-Подільський район та м. Хмельницький, у яких обсяги залучених прямих інвестицій склали відповідно 104886,7 та 26980,3 тис. дол. США. Найменше вклали грошей у Віньковецький, Шепетівський, Чемеровецький та Теофіпольський райони [6].

Інвесторами області є представники 38 країн світу. Основні країни-інвестори представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Прямі інвестиції в економіку Хмельницької області з країн світу, [6]

Країна	Обсяги інвестицій (тис. дол. США)	
	01.01.2017	31.12.2017
Нідерланди	93490,1	106133,7
Кіпр	14868,5	14339,3
Польща	13557,1	13982,6
Німеччина	11150,5	12014,3
Велика Британія	5724,8	5733,4
Ізраїль	3536,8	3707,5
Швеція	3538,6	3526,2
Чехія	1699,1	1703,3
Туреччина	1638,6	1698,4
Віргінські острови (Брит.)	1690,8	1623,9
Австрія	1279,6	1425,2
Франція	1245,8	1388,6

За обсягами внесеного капіталу переважають такі країни-інвестори: Нідерланди, Кіпр, Польща, Німеччина, Велика Британія. Зазначеним п'яти країнам належить 87% загального обсягу прямих іноземних

інвестицій. Проте, варто зазначити, що Хмельницька область посіла останнє місце за припливом прямих іноземних інвестицій на душу населення (тільки 0,36 дол. на одного жителя) і виявилася четвертою знизу за обсягом експорту товарів і послуг на душу населення [7].

Зважаючи на необхідність вирішення численних проблем у розвитку господарської діяльності суб'єктів господарювання Хмельницької області необхідно активізувати інвестиційні процеси та направляти інвестиції в модернізацію, на інноваційні проекти, в т. ч. шляхом активнішого залучення іноземних інвестицій.

В цьому контексті варто погодитися з пропозицією щодо розробки та реалізації інвестиційно-інноваційної стратегії розвитку, в рамках якої, з одного боку, будуть здійснюватися фундаментальні та прикладні дослідження, розроблятися нові продукти і технології (зокрема, ресурсозберігаючі, енергоощадні/енергоєфективні), працюватиме система акумулювання і пошуку інноваційних ідей, а з другого боку, – відбуватиметься пошук та залучення капіталу, відбір проектів, запровадження їх у виробництво [4].

Зважаючи на брак інвестиційних ресурсів, які вкрай необхідні суб'єктам господарювання для техніко-технологічної модернізації та вирішення проблем високого рівня енергомісткості в контексті пошуку джерел фінансування, варто також звернути увагу на альтернативні джерела фінансування [2].

Тому формування сприятливого інвестиційного клімату та підвищення інвестиційної привабливості України є стратегічно важливим. Від реалізації завдань щодо їх формування залежить можливість стабілізації національної економіки та подальша позитивна соціально-економічна динаміка регіонів України та країни в цілому.

Висновки. Проаналізовано динаміку залучення прямих іноземних інвестицій у Хмельницьку область. Погіршення інвестиційного клімату в державі через політичну нестабільність, військову агресію на сході нашої держави та економічну слабкість країни в цілому обумовило спадну динаміку щодо залучення іноземних інвестицій з 2014 р. по 2017 р. Відповідно до фактичних даних про стан надходження іноземних інвестицій в економіку Хмельницької області за 2013–2017 рр. побудовано регресійну модель. На основі побудованої моделі розраховано прогнозне значення надходження інвестицій у 2018 р. Дану модель доцільно використовувати для розрахунків прогнозу на подальші періоди. Незважаючи на те, що останніми роками інвестиційна привабливість Хмельниччини поліпшується, необхідно знаходити резерви для її покращення, що є предметом наступного дослідження.

Література

1. Грипинська Н. В. Динаміка розвитку малого та середнього бізнесу в Хмельницькій області / Н. В. Грипинська, О. І. Злотаренчук // Вісник Хмельницького національного університету. – 2018. – № 3, Т. 1. – С. 135–139.
2. Business angels as an alternative to financial support at the early stages of small businesses' life cycle / Nataliya Pedchenko, Victoria Strilec, Galina M. Kolisnyk, Mariia V. Dykha, Serhiy Frolov // Investment Management and Financial Innovations. – 2018. – Volume 15, Issue 1. – P. 166–179. (doi: 10.21511/imfi.15(1).2018.15)
3. Диха М. В. Стан та перспективи залучення іноземних інвестицій в Україну / М. В. Диха, В. О. Лабунець, О. О. Лабунець // Вісник Хмельницького національного університету. – 2016. – № 3, Т. 2. – С. 309–312.
4. Диха М. В. Соціально-економічний розвиток України: напрями та засоби реалізації : [монографія] / М.В. Диха. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 388 с.
5. Економічний потенціал Хмельницької області: формування та використання : [монографія / за ред. проф. І. В. Ящишиної]. – Кам'янець-Подільський : «Медобори-2006», 2016. – 350 с.
6. Головне управління статистики у Хмельницькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.km.ukrstat.gov.ua/ukr/index.htm>
7. Програма залучення інвестицій в економіку Хмельницької області на 2011–2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.adm.km.ua/>

References

1. Hrypynska N. V. Dynamika rozvytku maloho ta serednoho biznesu v Khmelnytskii oblasti / N. V. Hrypynska, O. I. Zlotarenchuk // Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. – 2018. – № 3, T. 1. – S. 135–139.
2. Business angels as an alternative to financial support at the early stages of small businesses life cycle / Nataliya Pedchenko, Victoria Strilec, Galina M. Kolisnyk, Mariia V. Dykha, Serhiy Frolov // Investment Management and Financial Innovations. – 2018. – Volume 15, Issue 1. – P. 166–179. (doi: 10.21511/imfi.15(1).2018.15)
3. Dykha M. V. Stan ta perspektyvy zaluchennia inozemnykh investytsii v Ukrainu / M. V. Dykha, V. O. Labunets, O. O. Labunets // Visnyk Khmelnytskoho natsionalno universytetu. – 2016. – № 3, T. 2. – S. 309–312.
4. Dykha M. V. Sotsialno-ekonomichni rozvytok Ukrainy: napriamy ta zasoby realizatsii : [monohrafiia] / M.V. Dykha. – K. : Tsentr uchbovoi literatury, 2016. – 388 s.
5. Ekonomichniy potentsial Khmelnytskoi oblasti: formuvannia ta vykorystannia : [monohrafiia / za red. prof. I. V. Yashchysynoi]. – Kamianets-Podilskyi : «Medobory-2006», 2016. – 350 s.
6. Holovne upravlinnia statystyky u Khmelnytskii oblasti [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.km.ukrstat.gov.ua/ukr/index.htm>
7. Prohrama zaluchennia investytsii v ekonomiku Khmelnytskoi oblasti na 2011–2020 roky [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.adm.km.ua/>

Рецензія/Peerreview : 21.09.2018 Надрукована/Printed : 02.11.2018
Рецензент: д. е. н., проф. Диха М. В.